

Езикови и културни фактори. Примерът за тясно научно сътрудничество между скандинавските, а също и на англоезичните, френскоезичните и испаноезичните държави позволява да се направи извод за очевидното въздействие на културните и езиковите фактори върху интензивността на международното сътрудничество. Характерна позиция във връзка с това заема научното сътрудничество на Испания с редица страни от Латинска Америка: тя достатъчно интензивно си сътрудничи с трите испаноезични държави (Мексико, Аржентина и Чили), а с португалоезичната Бразилия интензивността на взаимодействието е чувствително по-ниска.

В този контекст може да се спомене също структурата на сътрудничество на Канада: тя поддържа най-тесни връзки с три държави - САЩ (език, териториална близост), Великобритания и Франция (да си припомним френскоговорящия Квебек и историята на Канада). Характерен е и подкълъстерът на англоговорящите страни, включващ САЩ, Великобритания, Австралия и Нова Зеландия. Интересно е да се отбележи също и обстоятелството, че с Финландия от средите на източноевропейските страни тесни научни връзки извън съседна Русия, има само Унгария - страна, принадлежаща към същата (угрофинската) езикова група.

Историческо наследство. Към езиковите и културните фактори се прибавя въздействието на историческото наследство. Ролята на исторически изградилите се взаимовръзки на отделните държави по отношение на развитието на международното научно сътрудничество е отчетливо видна на основата на взаимоотношенията: например на Великобритания и Франция с техните бивши колонии, които са главните им научни партньори (Leclerc, et al, 1992). Исторически сложилите се връзки ще определят в дългосрочна перспектива в много отношения научните контакти на Русия с бившите съюзни републики и страните от СИВ. Ще отбележим в този аспект, че връзките на Русия със страните от Източна Европа, макар и да не се развиват с бурни темпове, са се съхранили в трудните условия и се поддържат практически на предишното равнище.

Географски фактори. Макар че географската близост с развитието на средствата за комуникация и транспорт играят все по-малко решаваща роля в сътрудничеството, трябва да отбележим, че всички отчетливо различими клъстери на картата на световните връзки на научно сътрудничество продължават да имат регионален характер: източноевропейските страни и СССР, респективно Русия, скандинавските страни, Чили-Бразилия-Аржентина, Австралия и Нова Зеландия, страните от ЕС (с изключение на влизащите в този клъстер САЩ) (фиг. 4).